A CUSTA în graiul bănăţean

În articolul citat mai sus (p. 354 sq.) de E. Petrovici, N. Drăganu afirma că acest cuvânt era întrebuinţat în secolul XVII şi în Banat (v. DR., I, p. 309). Deşi în *Dicţionarul Academiei* se susţine că *a custa* se mai păstrează azi numai prin Bihor şi Munţii Apuseni, totuşi el continuă să existe — pe cale de dispariţie, e drept — într'o regiune a graiului bănăţean [1]). În cursul anchetei făcută în vara aceasta pentru Arhiva de Folklor a Academiei Române, l-am descoperit întâmplător în patru sate din plasa Făget, judeţul Severin: Bichigi, Drăgsineşti, Mâtnicul-Mic şi Bucovăţ [2]).

E întrebuinţat numai în jurăminte, ca verb transitiv, şi l-am înregistrat subt două forme: infinitiv, de fapt forma negativă a imperativului, şi conjunctiv prezent: *Duǫmńe nu mă custá dac-am făcut...* (Bichigi); *Să nu mă cúşće Dumńeḑău dacă n-o fi aşa*, etc. (Bichigi, Drăgsineşti, Mâtnicul-Mic, Bucovăţ).

Sensul cuvântului e deci cel cunoscut: *să nu mă cuşce Dumńeḑău* = să nu mă ţină, să nu mă trăiască Dumnezeu.

Forma *cuşće* (< custe) s'a desvoltat ca şi *guşće* (<guste), *aşća* (< astea), etc., prin schimbarea lui *te* în *će*, caracteristică graiului bănăţean, şi transformarea lui *s* în *ş*, acomodându-se africatei următoare. Ea este forma bănăţeană corespunzătoare întocmai formai bihorene *custe*, în care fireşte că *s* nu s'a putut preface în *ş*.

Cuvântul, după cum am spus, e întrebuinţat rar, numai în jurăminte, şi şi atunci numai de generaţia mai în vârstă, în special de femei. Putem presupune deci, că nu va mai putea dăinui mult timp nici în această parte a Banatului.

ION PĂTRUŢ

---

[1]) Mai există, rar întrebuinţat, şi în dialectul aromân, v. Th. Capidan *Langue et littérature*, vol. I, No. 2, p. 200.

[2]) E foarte probabil că *a custa* să fie cunoscut şi la Nord şi Nord-Est de Făget, mai ales în localităţile în care se vorbeşte acelaşi graiu ca şi în cele patru sate de mai sus. De altfel dacă acest cuvânt era „pretutindeni" întrebuinţat în Banat în secolul XVII, aşa cum afirmă N. Drăganu (DR, I, p. 309), nu e exclus ca să se mai găsească şi alte ascunzişuri, nedescoperite încă, unde continuă să trăiască.

BDD-A14865 © 1938-1941 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:19 UTC)